

DR INŻ. ARCH. BARTŁOMIEJ BUŁAWA

Akademia Śląska, Wydział Architektury, Budownictwa i Sztuk Stosowanych, ul. Rolna 43, 40-555 Katowice, ORCID: 0000-0002-5245-4675; e-mail: bartlomiej.bulawa@akademiaslaska.pl;

INŻ. ARCH. JUDYTA MACIEJCZYK

Akademia Śląska, Wydział Architektury, Budownictwa i Sztuk Stosowanych, ul. Rolna 43, 40-555 Katowice

INŻ. ARCH. KLAUDIA KLIŚ

Akademia Śląska, Wydział Architektury, Budownictwa i Sztuk Stosowanych, ul. Rolna 43, 40-555 Katowice

ROZWIĄZANIA W KONCEPCJACH KRAJOBRAZOWYCH Z UWZGLĘDNIENIEM REALIZACJI STRATEGICZNYCH POTRZEB GMINY ORAZ POTRZEB LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI, W RAMACH POSZERZONYCH KONSULTACJI SPOŁECZNYCH DOKUMENTÓW PLANI -STYCZNYCH. PRZYKŁAD ZESPOŁU PAŁACOWO - PARKOWEGO W SŁAWIKOWIE.

s. 51-62

STRESZCZENIE

W artykule podjęto problem badawczy, uwzględniania potrzeb strategicznych całej gminy i potrzeb lokalnej społeczności, w koncepcjach krajobrazowych, opracowywanych w ramach poszerzonych konsultacji społecznych dokumentów planistycznych. Zadano pytanie o łączne uwzględnianie tych różnych perspektyw. Zagadnienie przebadano na przykładzie opracowanej w 2022 r. koncepcji „Centrum plenerowej fotografii ślubnej”, dla zespołu pałacowo - parkowego w Sławikowie. Zastosowano studium przypadku, metodę badania przez projektowanie oraz obserwację uczestniczącą. Koncepcja została oparta na wcześniejszych etapach poszerzonych konsultacji społecznych i sformułowanych oczekiwaniach interesariuszy, co wpłynęło na akceptację proponowanych rozwiązań przez organy gminy i lokalną społeczność (codziennych użytkowników). Wykazano, że równoległe uwzględnienie potrzeb strategicznych całej gminy i lokalnej społeczności w koncepcjach krajobrazowych, daje szansę na rozpoczęcie ciągłego procesu rewitalizacji, jak i wypracowanie odpowiednich zapisów konsultowanego projektu dokumentu planistycznego.

SŁOWA KLUCZOWE

krajobraz, zespół pałacowo-parkowy, rewitalizacja, potrzeby i cele strategiczne, potrzeby i cele lokalne, wizja rozwoju, poszerzone konsultacje społeczne.

1. WPROWADZENIE

Podjętym problemem badawczym jest uwzględnianie potrzeb strategicznych całej gminy i potrzeb lokalnej społeczności w rozwiązaniach koncepcyjnych rewitalizacji zabytkowych zespołów krajobrazowych, w ramach poszerzonych konsultacji społecznych dokumentów planistycznych gminy. [1] (s.113-131) Problem ten jest aktualny zarówno w aspekcie teoretycznym, jak i praktycznym, co jest widoczne w całej Europie, w tym także w Polsce. [2], [3], [4] Dokonując analizy tego problemu autorzy postawili następujące pytanie badawcze: jak w rozwiązaniach projektowych, powinno być realizowane równoczesne uwzględnianie potrzeb i celów z perspektywy całej gminy i lokalnej społeczności danej miejscowości (codziennych użytkowników danego terenu)? Celem artykułu jest przedstawienie odpowiedzi na zadane pytanie badawcze. Badane zagadnienie zostało przeanalizowane na przykładzie wstępnej koncepcji

krajobrazowej „Centrum plenerowej fotografii ślubnej”, dla zespołu pałacowo-parkowego w Sławikowie. Zespół autorski niniejszej publikacji jest tożsamy z zespołem, który opracował ww. koncepcję, co jest kontynuacją wypracowanej w Wyższej Szkole Technicznej w Katowicach formuły integrowania procesu nauczania z praktyką i współpracą z samorządami. [5], [6] Opracowana koncepcja była częścią realizowanych przez gminę Rudnik poszerzonych konsultacji społecznych, dotyczących studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rudnik (uchwała XXII/192/2020 Rady Gminy Rudnik z dnia 28 października 2020 r., w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rudnik). Poszerzone konsultacje realizowane były w latach 2020-2022 w ramach programu „Nasza Przestrzeń. Konsultacje Społeczne dokumentów planistycznych na wsi i w małych miastach”, realizowanego przez Fundację Wspomagania Wsi w Warszawie. Przed rozpoczęciem procesu konsultacji, Gmina przy udziale Fundacji opracowała indywidualny plan konsultacji (IPK), zawierający m.in. diagnozy, w tym diagnozę potrzeb i oczekiwań lokalnych społeczności oraz planowane do zrealizowania techniki konsultacyjne. Na podstawie informacji z Urzędu Gminy Rudnik, IPK oraz zrealizowanych w latach 2020-2022 technik konsultacyjnych (etapy przed opracowaniem koncepcji) takich jak spotkania i warsztaty, zostały zdiagnozowane potrzeby i cele, które stanowiły podstawę opracowania w maju 2022 r. przedmiotowej koncepcji.

Problematyka rewitalizacji założeń parkowo-pałacowych jest w literaturze przedmiotem badań w odniesieniu do konkretnych obiektów pałacowych, np. w Bartoszewicach, [3] Przeworsku, [4] jak i w ujęciu syntetycznym. [7] Dobór prawidłowych kierunków rozwoju i ochrony wartościowych elementów zarówno krajobrazu jak i dziedzictwa kulturowego jest kluczowy w długookresowej perspektywie, co powinno przekładać się na precyzyjnie dobierane wagi poszczególnych priorytetów, interesów poszczególnych interesariuszy. [8] Dlatego w niniejszych badaniach przyjęto węższe rozumienie pojęcia rewitalizacji, niż wynika to z definicji ustawowej. Zgodnie z definicją ustawową, rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. [9] (rozdz. 1, art. 2, u. 1.) Autorzy odmiennie niż ustawodawca przyjęli, że przedmiotem rewitalizacji może być także pojedynczy zespół pałacowo-parkowy, który dalej może być elementem szerszego procesu opisanego w ustawowej definicji.

2. LOKALIZACJA I KONTEKST PRZESTRZENNY ZESPOŁU

2.1. Gmina Rudnik

Zespół pałacowo-parkowy (zwany w dalszej części artykułu zespołem) znajduje się we wsi (sołectwie) Sławików, w gminie Rudnik, w województwie śląskim. Sama gmina Rudnik składa się z 14 sołectw. Funkcjonują w niej cztery sklepy i dwie restauracje. Jednocześnie gmina obfituje w zabytkowe pałace i ruiny takowych obiektów (m.in. w Czerwięcicach, Modzurowie, Brzeźnicy, Strzybniku). Łącznie, na jej terenie istnieje ponad dwa razy więcej pałaców (w zróżnicowanym stanie zachowania oraz ich ruin), niż obiektów handlowo-usługowych. Obrazuje to niekorzystną sytuację społeczno-ekonomiczną, determinującą jakość życia, ale i duży potencjał. Ilość zabytkowych zespołów, łącznie z walorami krajobrazowo-przyrodniczymi, stanowi o dużych możliwościach rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy, która obecnie ma ona charakter rolniczy. Gmina należy do stowarzyszenia gmin subregionu zachodniego woj. śląskiego. [10]

2.2. Lokalizacja w miejscowości i lokalny kontekst przestrzenno-funkcjonalny

Zespół (ozn. na rys. 1 na czerwono) jest zlokalizowany centralnie, w miejscowości (sołectwie) Sławików i przylega do zwartej zabudowy jej centrum. Obszar parku o powierzchni 4,61 ha swym kształtem zbliżony jest do wieloboku (rys. 1). W szerszym ujęciu krajobrazowym, zespół jest zintegrowany z sylwetką miejscowości, tworząc zwartą kompozycję krajobrazową (fot. 1). Zespół zlokalizowany jest wzdłuż drogi, z osią kompozycyjną otwartą na wieżę pobliskiego kościoła parafialnego p.w. św. Jerzego (fot. 2).

Rys. 1. Analiza lokalizacji zespołu, opr. własne na podstawie Google Earth Pro

Fot. 1. Sylweta miejscowości Sławików wraz z zespołem, widok od strony południowej, fot: J. Maciejczyk, kwiecień 2022

Fot. 2. Oś kompozycyjna wzdłuż zespołu (po lewej), fot: J. Maciejczyk, kwiecień 2022

2.3. Status zespołu jako zabytku, stan zachowania

Zespół pałacowo-parkowy (w szczególności park krajobrazowy przypałacowy - zgodnie z nazewnictwem w rejestrze zabytków), pochodzi z przełomu XVIII/XIX w. i jest wpisany do rejestru zabytków pod numerem rejestrowym A/746/2021 (pierwszy wpis z 1959 r.). [11], [12] Zespół jest w stanie ruiny (fot. 3.). Oryginalna kompozycja krajobrazowa zabytkowego układu jest zatarta, w wyniku wielu dekad zaniedbań w zakresie prac pielęgnacyjnych (fot. 5.).[13] Problem ten wskazał Jan Duda, opisując piękno i walory przyrodnicze gminy Rudnik. [14] O samym Parku w Sławikowie napisał: (...) *część parku, mauzoleum popada w ruinę, (...) mało widoczne są ruiny oranżerii, (...) od ostatniej wojny park był zaniedbany, park otaczają ruiny (...), stanowił on niegdyś piękny architektoniczny obiekt (...), obecnie jest w stanie ruiny i grozi zawaleniem*".

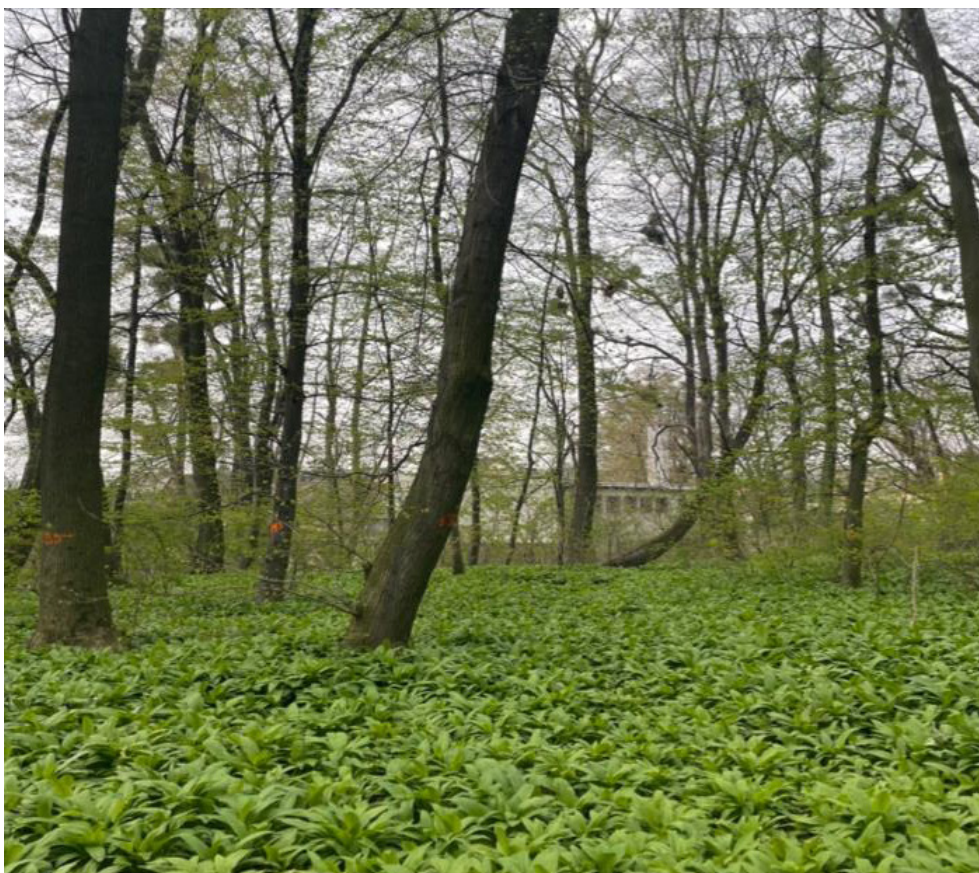
Fot. 3. Widok frontowy zespołu: oranżeria (po lewej), pałac (centralnie), fot: B. Buława, styczeń 2022

Fot. 4. Istniejące budynki: spichlerz (po lewej), ruiny oranżerii (centralnie, na drugim planie) oraz ruiny pałacu (po prawej), fot: J. Maciejczyk, kwiecień 2022

Słowa Jana Dudy oddają stan rzeczywisty sprzed kilku lat, aczkolwiek w ostatnich latach, staraniem samorządu i zaangażowanych organizacji trwają prace zabezpieczające i porządkowe, związane z planowaną rewitalizacją zespołu. Obecny stan zespołu nie jest zachętą do odwiedzenia tego miejsca, a w szerszym ujęciu można określić te rolnicze tereny jako malownicze, bogate w liczne zespoły parkowo-pałacowe, choć często będące już tylko ruinami. Pomimo ogólnego złego stanu zachowania, zespół cieszy się stosunkowo dużą i rosnącą odwiedzalnością (w porównaniu z innymi zabytkowymi zespołami w gminie). Tym bardziej zasadne jest poszukiwanie skutecznych koncepcji rewitalizacji, jednocześnie realizujących interesy różnych grup społecznych oraz ich przedstawienie zarówno mieszkańcom, jak i władzom gminy. Zwłaszcza, że przedmiotowy zespół pałacowo-parkowy, a także pozostałe, liczne zespoły w gminie, są ważnymi elementami lokalnej tożsamości i dziedzictwa kulturowego. [2] (s. 387-399)

Na terenie zespołu, poza ruinami pałacu (fot. 4, po prawej), zachowało się jeszcze kilka budynków: budynek mieszkalny, ruiny mauzoleum, ruiny kuźni, spichlerz (fot. 4, po lewej) i ruiny oranżerii (fot. 4, centralnie, na drugim planie). Na podstawie inwentaryzacji drzew, wykonanej w 2022 r., na potrzeby opracowania koncepcji, stwierdzono, że w parku znajduje się ok. 900 drzew, w wieku do 200 lat, choć większość z nich to przypadkowo zlokalizowane 10-40 letnie samosiejki. Runo leśne występujące w parku, w wielu miejscach pokryte jest czosnkiem niedźwiedzim (*Allium ursinum* L.), występują także krzewy (fot. 5).

Fot. 5. Runo leśne w parku w Sławikowie, fot: B. Buława, kwiecień 2022

3. METODY BADAWCZE

Badania prowadzono metodami badawczymi: studium przypadku [15], [16] (s. 415-424), metodą badania przez projektowanie (research by design), łącznie z obserwacją uczestniczącą (participant observation). Wykorzystano następujące źródła informacji:

- literatura, dokumentacja archiwalna udostępniona przez gminę oraz program zagospodarowania zabytku, [13]
- aktualne (obowiązujące) akty planistyczne gminy,
- indywidualny plan konsultacji (IPK),
- inwentaryzacja dendrologiczna,
- przeprowadzone szkolenia dla samorządu, w ramach poszerzonych konsultacji,
- raporty ze zrealizowanych przed opracowaniem koncepcji technik konsultacyjnych,
- wstępna koncepcja krajobrazowa dla zespołu pałacowo-parkowego w Sławikowie,
- przeprowadzone spotkania konsultacyjne dla mieszkańców i prezentacja roboczej wersji koncepcji (w ramach poszerzonych konsultacji),
- wizje terenowe i inwentaryzacja fotograficzna.

W badaniach przyjęto następujące kryteria:

- zdiagnozowane potrzeby i cele strategiczne,
- zdiagnozowane potrzeby i cele społeczności lokalnej,
- główne założenia ideowe,
- rozwiązania realizujące potrzeby i cele strategiczne,
- rozwiązania realizujące potrzeby i cele społeczności lokalnej.

Badania prowadzono w okresie styczeń-maj 2022 r., równoległe do opracowania koncepcji krajobrazowej, po zrealizowaniu części technik konsultacyjnych, a przed zakończeniem procesu konsultacyjnego. Potrzeba opracowania koncepcji w zakresie zaplanowania przyszłego zagospodarowania i przedmiotowego funkcjonowania zespołu, została uzgodniona na wcześniejszych etapach procesu konsultacyjnego, jako konsensus ustaleń między Gminą, organizacjami pozarządowymi (NGOs) oraz mieszkańcami Sławikowa.

4. WYNIKI BADAŃ

Przeprowadzona analiza potrzeb i celów oraz rozwiązań koncepcyjnych pozwoliła na określenie relacji pomiędzy założeniami IPK i wypracowanymi we wcześniejszych technikach konsultacyjnych wytycznymi (zdiagnozowane potrzeby i cele), a wynikowymi rozwiązaniami koncepcyjnymi, jako ich bezpośredniej konsekwencji. Badania pozwoliły określić relację i proporcje pomiędzy realizowaniem potrzeb i celów całej gminy, jak i lokalnej społeczności. Zostały one zrealizowane w taki sposób, że cele strategiczne (całej gminy) pełnią wiodącą rolę, szczególnie w wymiarze marketingowym. Cele społeczności lokalnej zostały zrealizowane podrzędnie, jednakże, co ważne, zostały w pełni uwzględnione. Poniżej przedstawiono szczegółowo wyniki badań.

4.1. Zdiagnozowane potrzeby i cele strategiczne

Wskazano zdiagnozowane potrzeby i cele strategiczne, rozumiane jako potrzeby i cele społeczności całej gminy Rudnik, na podstawie wskazanych powyżej dokumentów i zrealizowanych wcześniej technik konsultacyjnych:

- nadanie wyraźnej wizji rozwoju dla zespołu pałacowo-parkowego, skutkującej możliwościami utrzymania zabytku w dobrym stanie,

- wykreowanie wizytówki gminy,
- stworzenie miejsc do prowadzenia biznesu,
- rozszerzenie oferty turystycznej,
- zorganizowanie przestrzeni do imprez masowych/okolicznościowych.

4.2. Zdiagnozowane potrzeby i cele społeczności lokalnej

Najistotniejsze potrzeby i cele lokalnej społeczności (reprezentowanej w pełnym przekroju wiekowym) zamieszkującej miejscowość Sławików, zdiagnozowano na podstawie wskazanych powyżej dokumentów i zrealizowanych wcześniej technik konsultacyjnych. Do tych potrzeb i celów należy zaliczyć stworzenie dla mieszkańców miejsc:

- codziennej rekreacji i wypoczynku,
- spotkań i integracji społecznych,
- lokalnych wydarzeń kulturowych (powiązanych z lokalnymi tradycjami),
- aktywizacji zawodowej i rozwoju przedsiębiorstw.

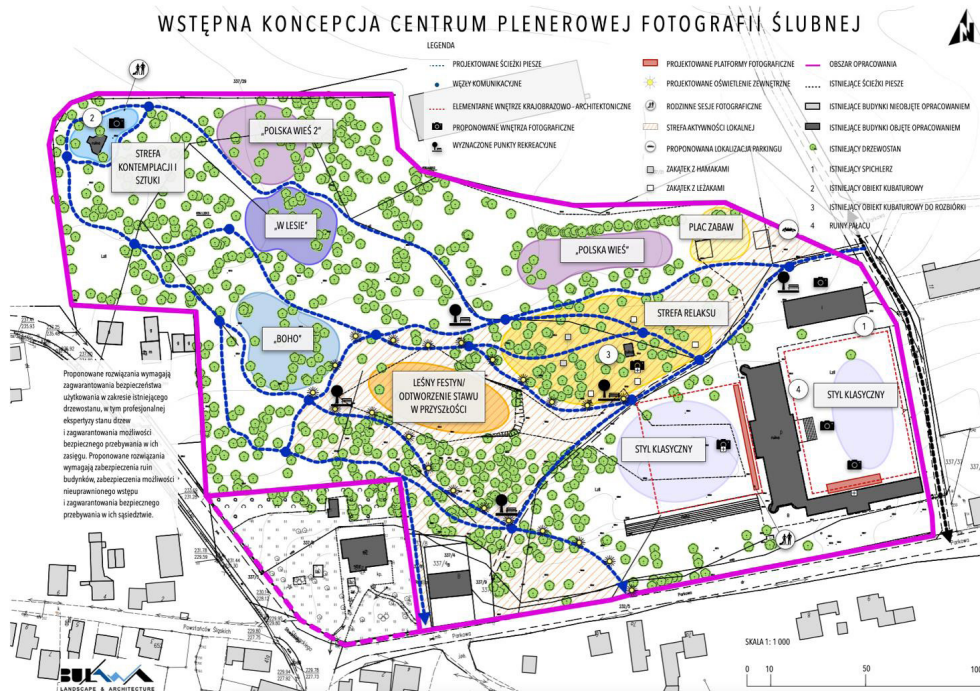
4.3. założenia ideowe koncepcji

W ramach badania przez projektowanie, została opracowana koncepcja architektoniczno-krajobrazowa „Centrum fotografii plenerowej w Sławikowie” na zlecenie gminy Rudnik. Po dokonaniu analizy istniejących w promieniu 60 km funkcjonujących zespołów parkowo-pałacowych (m.in. zespół pałacowo-parkowy w Mosznej, zespół pałacowo-parkowy w Pławniowicach, Pałac w Krowiarkach) stwierdzono, że obiekty te rozwijają się monofunkcyjnie. W zespołach tych nie stwierdzono wyraźnego przeplatania się różnych funkcji. Większość funkcji skupia się na realizacji potrzeb o charakterze ekonomicznym, pomijając potrzeby lokalnej społeczności. W zaprojektowanej koncepcji „Centrum plenerowej fotografii ślubnej w Sławikowie”, zwrócono jednocześnie uwagę na rozwój potrzeb lokalnej społeczności oraz na rozwój potrzeb całej gminy (Rys. 2).

W celu umożliwienia realizacji powyżej zarysowanego postulatu, zaproponowano:

- ucztylnienie zespołu wewnątrz architektoniczno-krajobrazowych (polany),
- odtworzenie i utworzenie nowych ścieżek parkowych (kruszywo, kora),
- przygotowanie infrastruktury (oświetlenie, iluminacja, zasilanie w energię elektryczną),
- instalacja rampy/ podestu/ platformy przed ruinami pałacu, w celu udostępnienia podium ekspozycyjnego (fotografia na tle kaplicy pałacowej), ew. kolejnych podestów (scenerii).

Proponowane rozwiązania nie ingerują zasadniczo w oryginalną strukturę parku. Pozwolą natomiast na wyeksponowanie jego walorów i odtworzenie pierwotnych elementów kompozycji krajobrazowej, w tym osi, otwarć widokowych, polan i nadanie mu nowych funkcji. Pozwolą na niskobudżetowe rozpoczęcie procesu rewitalizacji i aktywizacji wartościowych elementów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu regionu. Przedstawiono, przedyskutowano i uzgodniono z uczestnikami procesu projektowego (samorząd, lokalna społeczność) możliwe scenariusze realizowania kolejnych etapów koncepcji i ostatecznie, zobrazowano je graficznie na osi czasu.

Rys. 2. Koncepcja krajobrazowa zespołu pałacowo-parkowego w Sławikowie, opr. własne

4.4. Rozwiązania realizujące potrzeby i cele strategiczne

Z perspektywy potrzeb strategicznych całej gminy przyjęto wizję rozwoju, polegającą na stworzeniu centrum plenerowej fotografii ślubnej, gdzie w otoczeniu przyrody, wśród zabytków można zorganizować plenerowe ceremonie ślubne i wesela, plenerowe sesje fotograficzne, tematyczne plenerowe sale przyjęć, czy inne imprezy okolicznościowe. Przestankami dla takiej koncepcji były potencjał miejsca oraz ograniczone możliwości finansowe. Przyjęta koncepcja umożliwia stopniowe jej wdrażanie i nie wymaga stosunkowo dużych nakładów finansowych w początkowych etapach jej realizacji. Do włączenia w realizację ww. wizji zaplanowano modelowe aranżacje sześciu wnętrz plenerowych w parku, w których mogą odbywać się wskazane powyżej aktywności i wydarzenia. Jest to istotne w wymiarze komercyjnym, tj. ze względu na konieczność samofinansowania się inwestycji w kolejnych etapach. Proponowane wnętrza mogą mieć zmienne, czasowe aranżacje, dla których przyjęto następujące, opisane poniżej umowne style.

Pierwsze i drugie wnętrza, w stylu „klasycznym”, znajdują się blisko pałacu. Są to istniejące reprezentacyjne wnętrza, które ze względu na rolę i lokalizację bezpośrednio przy pałacu można określić, jako nadrzędne względem pozostałych. Do aranżacji tych wnętrz można użyć mebli ogrodowych oraz obiektów małej architektury, a następnie uzupełnić dodatkami o charakterze klasycznym. Trzecie wnętrza, jako bliższe natury, to wnętrza „w lesie”. Tutaj wszystkie elementy oraz dekoracje są ekologiczne, np. surowe drewno. Przewidziane zostało także wnętrza w stylu „boho”. Wnętrze to będzie „lekkie” w swym charakterze, z delikatnym oświetleniem pomiędzy drzewami i nad ścieżkami. Ostatnie dwa wnętrza zaprojektowano w stylu „polskiej wsi”. Inspirowane są one etosem pracy na roli, uzupełnione przedmiotami, kojarzonymi z tradycyjnym i historycznym rolnictwem. W kompozycji wnętrz dominuje drewno, sezonowo siano i inne atrybuty

powiązane z uprawą roli, a także maszyny rolnicze, jako elementy dekoracji (fot. 6, wiz. 1). Powyższe wnętrza, dzięki pagórkowatemu ukształtowaniu terenu i zadrzewieniu, są odseparowane od siebie, tworząc odrębne strefy, dzięki czemu można w tym samym czasie zorganizować kilka wydarzeń.

Fot. 6. Fragment parku z otwarciem widokowym, fot: K. Kliś, kwiecień 2022. Wiz. 1. Aranżacja „polska wieś”, opr. własne

4.5. Rozwiązania realizujące potrzeby i cele społeczności lokalnej

Dla mieszkańców została przewidziana strefa aktywności lokalnej - integracji społecznej i relaksu (ozn. żółtym szrafem na rys. 2). Taka potrzeba została wyraźnie zdiagnozowana przez samych interesariuszy, podczas wcześniej zrealizowanych technik konsultacyjnych. Skupiono się na stworzeniu atrakcyjnej przestrzeni, dla zróżnicowanych wiekowo grup użytkowników. Zostały zaprojektowane miejsca spotkań, spacerów, miejsca na leżaki oraz hamaki. Strefa ta uwzględnia także możliwość organizowania koncertów i występów plenerowych, festynów, kina plenerowego, czy dożynek. Dla nieco młodszych odbiorców przewidziano edukacyjny / tematyczny plac zabaw. W parku zostały odtworzone istniejące leśne ścieżki, które wieczorami będą oświetlone. Mieszkańcom gminy Rudnik, tj. społeczności lokalnej, zaproponowano szeroki wachlarz czasowych aranżacji tematycznych, w ramach poszczególnych wnętrz parkowych. Wokół ruin mauzoleum, zaproponowano strefę kontemplacji oraz miejsce organizacji kameralnych koncertów plenerowych (fot. 7, wiz. 2). Jest to przestrzeń łącznie realizująca potrzeby z perspektywy gminnej, jak i lokalnej. Tym samym zaproponowano ją, jako przestrzeń integrującą różne grupy użytkowników.

Fot. 7. Fragment parku, ruiny mauzoleum, fot: K. Kliś, kwiecień 2022. Wiz. 2. Aranżacja „koncert plenerowy”, opr. Własne

5. PODSUMOWANIE

W opracowanej (i jednocześnie badanej) koncepcji została przyjęta strategia jednoczesnego realizowania potrzeb lokalnych i potrzeb całej gminy, jako odpowiedź na pytanie, o kierunek uwzględniania interesów poszczególnych grup użytkowników / interesariuszy w rozwiązaniach koncepcyjnych. Przyjęcie perspektywy strategicznej, ogólnogminnej, pozwoliło na obranie długofalowej wizji rozwoju, powiązanej z organizacją procesu rewitalizacji oraz pozyskaniem środków na jej finansowanie. Uwzględnienie potrzeb i postulatów lokalnej społeczności przyniosło akceptację podejmowanych działań, co jest istotne z perspektywy procesu rewitalizacji. Przełożenie wypracowanego konsensusu, społecznie zaakceptowanej koncepcji na rozwiązania planistyczne, opracowywanego w gminie nowego studium uwarunkowań (...), daje możliwości faktycznego realizowania wspólnie wypracowanych celów. Co prawda szczegółowość rozwiązań koncepcji jest większa, niż zagregowane zapisy studium uwarunkowań (...), natomiast pozwolą one tak sformułować jego zapisy, by przełożyć rozwiązania projektowe z koncepcji na przyszły plan miejscowy.

Lokalne poparcie społeczne katalizuje proces rewitalizacji, pozwala redukować ilość i skalę potencjalnych konfliktów, wpływając pozytywnie na powodzenie przedsięwzięcia. Stąd, warto opierać rozwiązania projektowe na wcześniej zdiagnozowanych potrzebach i oczekiwaniach interesariuszy, dokonując gradacji różnych, czasami rozbieżnych priorytetów i rozwiązań projektowych. Przynosi to wymierne korzyści zarówno dla całej gminy, jak i jej mieszkańców (szanse na nowe aktywności gospodarcze, możliwości rozwoju, zwiększenie rozpoznawalności). Zespół pałacowo-parkowy w Sławikowie jest aktualnie zniszczonym obiektem, z dużym potencjałem, wymagającym niezbędnej rewitalizacji. Wykorzystując lokalne bogactwo i dziedzictwo kulturowe oraz walory krajobrazowe, zespół ma szansę stać się popularnym miejscem, chętnie odwiedzanym przez cały rok, przynoszącym korzyści społeczne i ekonomiczne, z zachowaniem dziedzictwa kulturowego, prezentowanego przez zespół pałacowo-parkowy w Sławikowie.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Price C.: *Landscape Economics*. Second edition. Cham (Switzerland): Palgrave Macmillan, 2017. ISBN 978-3-319-54872-2.
- [2] Antrop, M., van Eetvelde, V.: *Landscape Perspectives. The Holistic Nature of Landscape*. Springer Netherlands: Dordrecht, 2017. Vol. 23. ISBN 978-94-024-1181-2.
- [3] Rochmińska, A., Lesniewska-Napierała, K.: *Perspektywy Rewitalizacji Założeń Pałacowo-Parkowych Na Obszarach Wiejskich – Studium Przypadku Bratoszewic w Gminie Stryków*. W: *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Geographica Socio-Oeconomica* 2018, 33, s. 41–61. DOI:10.18778/1508-1117.33.03.
- [4] Furtak, M.: *Problematyka Rewitalizacji Zespołów Pałacowo-Parkowych Na Przykładzie Projektu Rewitalizacji Muzeum w Przeworsku*. W: *Przeźnienie i Forma* 2012, nr 17, s. 215–226.
- [5] Zachariasz, A.: *Dlaczego Warto Ocalić Dwór w Krajobrazie. O Ochronie Założeń Dworskich i Pałacowych Na Wybranych Przykładach z Polski Południowej = Why It Is Worth to Preserve the Countryside Manor. On the Protection of Manorial and Palace Complexes, Based on a Selection of Examples from Southern Poland*. W: *Krajobraz polski: cudze chwalicie: ochrona i kształtowanie rodzimego krajobrazu*. Uniwersytet Rzeszowski. Wydział Biologiczno-Rolniczy. Zakład Architektury Krajobrazu, Wydaw. AMELIA Aneta Siewiorek, 2017, s. 194–213.
- [6] Olczak, B., Nawrotek, M.: *Public participation in shaping the central space of the Jerzmanowice village located in the buffer zone of the Ojców National Park*. W: *Geomatics, Landmanagement and Landscape* 2018, 2, s. 53–63. DOI:10.15576/GLL/2018.2.53
- [7] Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Dz.U. z 2015 r., poz. 1777 [online]. Dostępna w: www.isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150001777/UD20151777Lj.pdf [dostęp 28 sierpnia 2022].
- [8] Świerzawski, J., Hangiel, P.: *Wykorzystanie Zabytkowego Szybu Poniatowski w Katowicach w Kształceniu Architektonicznym*. W: *Builder* 2021, nr 289, s. 6–9. DOI: 10.5604/01.3001.0015.0412.
- [9] Buława, B., Buława, P., Nagel, P.: *Krajobraz Jako Narzędzie Rozwoju*. Gmina Hażlach. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach, 2022. ISBN 978-83-960717-6-7.
- [10] Związek Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z Siedzibą w Rybniku. [online]. Dostępny w: <https://subregion.pl> [dostęp: 28 sierpnia 2022].
- [11] Rejestr Zabytków Nieruchomych Województwa Śląskiego. [online]. Dostępny w: www.wkz.katowice.pl/uslugi/rejestr-zabytkow/spis-obiektow-wpisanych-do-rejestru-zabytkow/rejestr-zabytkow-nieruchomych-a [dostęp: 23 sierpnia 2022].
- [12] Katalog Polskich Zamków, Pałaców i Dworów. [online]. Dostępny w: www.polskiezabytki.pl/m/obiekt/5256/Slawikow/ [dostęp: 21 sierpnia 2022].
- [13] Dębowski, M.: *Program Zagospodarowania Zabytku Nieruchomego*. Raport. Szczecin, 2021.
- [14] Duda, J.: *Ochrona Parków i Lasów Na Terenie Gminy Rudnik*. Gmina Rudnik, 2015.
- [15] Yin, R.K.: *Case Study Research and Applications: Design and Methods*. SAGE Publications, 2017. ISBN 9781506336183.
- [16] Groat L., Wang D.: *Architectural Research Methods*. New Jersey: Wiley, 2013. ISBN 978-0-470-90855-6.

SOLUTIONS IN LANDSCAPE CONCEPTS TAKING INTO ACCOUNT THE IMPLEMENTATION OF THE STRATEGIC NEEDS OF THE URBAN OR RURAL COMMUNE (GMINA) AND OF THE NEEDS OF THE LOCAL COMMUNITY AS PART OF EXTENDED PUBLIC CONSULTATION ON SPATIAL PLANNING DOCUMENTS: THE CASE OF THE PALACE AND PARK COMPLEX IN SŁAWIKÓW

ABSTRACT

This article addresses the research problem of taking into account the strategic needs of the whole urban or rural commune (gmina) and the needs of the local community in landscape concepts developed as part of extended public consultation on spatial planning documents. A question was asked about the joint consideration of these different perspectives. The issue was examined using the example of the concept of Outdoor Wedding Photography Centre for the palace and park complex in Sławików, developed in 2022. The methods of case study, research by design, and participatory observation were used. The concept was based on earlier stages of extended public consultation and formulated expectations of stakeholders, resulting in the acceptance of the proposed solutions from the perspective of the commune authorities and the local community (everyday users). It has been found that the parallel incorporation of the strategic needs of the commune and the local community into landscape concepts provides an opportunity to initiate a continuous revitalization process and to develop appropriate provisions for the consulted draft spatial planning document.

KEYWORDS

landscape, palace and park complex, rural revitalization, strategic needs and goals, local needs and goals, development vision, extended public consultations

Artykuł udostępniony na licencjach Creative Commons/ Article distributed under the terms of Creative Commons licenses: Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0). License available: www.creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/